

21. november 1938, Hnúšťa.

Zápisnica napísaná na okresnom úrade s Jozefom M., predtým obyvateľom obce Hodejov, ktorý vypovedal o neľudských podmienkach vyšetrovania a týrania maďarskými vojakmi a o jeho vyhostení z teritória maďarského štátu.

Zápisnica

Dostavil sa Jozef M., zamestnaním robotník, a učinil toto vyhlásenie:

Po obsadení obce Hodejov prišiel maďarský dôstojník so 6 vojakmi a tlmočníkom a dopytovali sa ma na zbrane, menovite na brovning (*pištoľ*), ktorý údajne mám. Po bezúspešnej prehliadke, pri ktorej našli len strojný olej, odviekli nás do vojenských kasární a tam mi povrazom zviazali križom ruku s nohou a tak ma nechali 14 hodín. Ráno o 7. hodine ma rozviazali, dali mi na ruky putá a odviezli na vojenské veliteľstvo. Po celý čas bola so mnou i moja žena. Ženu prepustili, ale mňa ponechali ďalšie 4 dni vo vyšetrovacej väzbe. Po celý čas som nedostal žiadne jedlo, len vody som sa mohol napiť. Na piaty deň nám kázali, aby sme sa vypratali z Maďarska. Vzali sme si len to, čo sme za 5 minút mohli pozberať. Odtiaľ nás viedli eskortou do Rimavskej Seče, kde zisťovali, kto je kto a kam je príslušný. Zase sme boli celú noc zavretí. Konečne nás maďarskí četníci eskortovali na hranicu, kde nám dali čiernu kávu, polievku a pol chleba na rodinu. Len potom sme sa dostali k našim pohraničným orgánom.

Na neľudský postup žiadam upozorniť príslušné úrady.

Počas eskortovania nám maďarskí vojaci stále pripomínali, že čakajú, kedy sa vrátia tí Slováci, ktorí bojovali proti Maďarom, a „že len čo sa vrátia, vypustia im kašu, aby neboli takí horúci“. Pri prechode cez demarkačnú čiaru som na toto hneď upozornil tam prítomného č. s. kapitána.

Okresný náčelník:

E. Hanes, v. r.

Zapisovateľka:

E. Brocková, v. r.

Jozef M., v. r.

AMZV ČR, PrS., kr. 60, f. 10, č. 174 071/V1-4/38.

21. november 1938, Hnúšťa.

Zápisnica napísaná na okresnom úrade so Stanislavom Z., jeho manželkou a dvoma synmi, predtým obyvateľmi obce Hostice, ktorí vypovedali o fyzickom násilí a týraní celej rodiny maďarskými žandármí; doložené lekárske vyšetrením.

Zápisnica

Na tunajší úrad dovezli četníci z hraníc Stanislava Z. s manželkou a dvoma synmi. Syn Stanislav Z., ktorý je zo všetkých najschopnejší rozprávať, udáva nasledovné:

Po obsadení územia prišli k nám dvaja maďarskí četníci a hľadali u nás vojenské pušky. Začali nás všetkých tak nemilosrdne biť, že – ako je vidno – otec a matka sú celí spuchnutí a očermetí. Dali nám 10-minútovú lehotu, aby sme sa z pustatiny odsťahovali. Zobrali nás so sebou a zavreli vo Feledinciach (*Jesenské*) a tam nás bili maďarskí vojaci i civili. Potom nás vzali do Rimavskej Soboty a odviezli nás na hranice.

Tam sme nechali všetok majetok, o ktorom si podáme osobitnú prihlášku. Žiadame, aby o tom, ako nás Maďari zbili, sme boli vyšetrení úradným lekárom a aby na príslušnom mieste bolo zakročené proti takémuto jednaniu maďarských orgánov. Zostali sme tam preto, že v rádiu hlásili, že na odsťahovanie máme 6 mesiacov času.

Prosíme úrady, aby rýchle zakročili, aby slovenský národ, ktorý tam musel zostať, maďarskí četníci a vojaci netrýznili.

E. Hanes, v. r.
E. Brocková, v. r.

Stanislav Z., v. r.
syn

Lekárske svedectvo

Dňa 19. 11. 1938 o 12. hodine boli predvedení a zdravotne vyšetrení:

Stanislav Z., 66-ročný obyvateľ z Hostíc.

U menovaného na hlave v krajine ľavého oka počínajúc od vnútorného očného kúta siahajúce modriny so silne napuchnutým okolím smerujúce horným a dolným očným okrajom k vonkajšiemu očnému kútu.

Obidve líca pokryté zaschnutou krvou kryjúce hlboké poškrabaniny pokožky tváre.

Anna Z., 60-ročná obyvateľka z Hostíc:

Obidve oči obrúbené silnou modrinou, okolie očnej jamky na oboch stranách silne napuchnuté, spojivka horného a dolného viečka taktiež, spojivka očná silne zdurená, prekrvená a posiatá krvnými výronmi. Vak slzný ľavého oka silne napuchnutý silným podslizničným krvným výronom, odtekajúce slzy svedčia na silné poškodenie slzného aparátu.

Stanislav Z. mladší, 30-ročný obyvateľ z Hostíc:

Na tvári a v čelnej krajine nepatrné kožné odreniny. Horeuvedené ťažké ublíženie na tele, ktoré na základe vonkajšieho ohľadania sa stalo približne pred tromi dňami, zapríčinené bolo silným udretím tupým predmetom drsného povrchu.

K úplnej reštitúcii u staršieho Stanislava Z. je potrebné 8 – 10 dňové lekárske liečenie, prerušenie jeho povolania na dobu 8 dní.

U Anny Z. – ak nastanú ďalšie komplikácie, k úplnej reštitúcii je potrebné 2-týždňové lekárske liečenie, eventuálne v prípade zlomenia slznej kosti a zničenia slzového aparátu ďalší odborný chirurgický zákrok.

U menovanej horeuvedené ťažké ublíženie na tele zapríčinilo práceneschopnosť na dobu predbežne 10 dní.

O ďalšej práceneschopnosti a o eventuálnej ďalšej komplikácii môže sa vyjadriť odborný očný, prípadne nosný lekár.

V Likieri 19. 11. 1938
M. R.

Podpis, v. r.

AMZV ČR, PrS., kr., 60, f. 10, č. 174 071/VI-4/38.

60

21. november 1938, Praha.

Záznam telefonického rozhovoru I. Krna, vedúceho oddelenia na MZV so Š. Ciekerom, tajomníkom Úradu československej delegácie pre rokovanie s Maďarskom v Bratislave, o vyhlásení maďarskej právnej komisie, podľa ktorého Maďarsko vyhostí všetkých kolonistov z okupovaného územia.

Záznam

Dnes 21. 11. 1938 o 9.30 zasadala v Budapešti právna komisia o sťažnostiach. Maďarská delegácia úradne vyhlásila, že maďarská vláda všetkých československých kolonistov vyhostí z okupovaného územia. Pokiaľ ide o kolonistov, ktorí boli už vykázani, maďarská vláda za účelom odvezenia ich zvrškov dovoli im 3 dni na návrat na ich bývalé majetky.

Pokiaľ pri vykázani kolonistom bola spôsobená škoda, maďarská vláda je ochotná svojimi orgánmi túto škodu vyšetriť a rokovať o prípadnej náhrade.

Slovenská vláda bola o tom upovedomená.

I. Krno

AMZV ČR, PrS., kr. 60, f. 11, č. 164 276/VI-4/38.

61

21. november 1938, Sereď.

Zápisnica napísaná na okresnom úrade s Františkom B., predtým kolonistom v obci Veľká Mača, ktorý vypovedal o vyrabovaní jeho majetku a o ohrození vlastného života, v dôsledku čoho musel opustiť svoj dom a majetok.

Zápisnica

František B., kolonista z Veľkého Mačadu (*Veľká Mača*) vypovedá:

Od roku 1927 som usadený vo Veľkom Mačade, kde som dostal majetok ako prídel z parcelácie. V noci z 10. na 11. 11. 1938 som bol upovedomený, že miestne obyvateľstvo ma chce vyrabovať. Aby som chránil svoj majetok, spal som vonku na dvore. Asi 40 ľudí z obce so sekerami v rukách prišli k môjmu majetku. Vylomili zámky a dostali sa do dvora. Kričali,